

Mini-Maria i Södra Älvsborg

En verksamhetsbeskrivning

Bakgrund

Mini-Maria är en specialiserad integrerad öppenvårdsmottagningar för ungdomar med alkohol, drog- eller spelproblematik (spel om pengar). Verksamheten skall vara integrerad och drivas i samverkan mellan de åtta kommunerna¹ inom Närvårdsamverkan Södra Älvsborg och Västra Götalandsregionen. Verksamheten skall erbjuda lösningar för fysisk tillgänglighet för unga och samverkansparter i samtliga kommuner och tillgängligheten skall kompletteras med IT-lösningar.

Verksamheten ska arbeta utifrån socialtjänstlagen (SOL), Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och annan gällande lagstiftning. FN:s barnkonvention är vägledande för verksamheten. Där regleras bland annat att barn har rätt att skyddas från olaglig användning av narkotika samt att andelen unga med riskbeteende skall minska betydligt. Barnperspektivet skall vara centralt och mottagningen skall sträva efter hög delaktighet för de unga och deras familjer som blir aktuella.

De sociala insatserna kan bedrivas på uppdrag av respektive kommunerna genom biståndsbeslut eller genom att ungdomar/närstående/övriga samarbetspartners direkt kontaktar verksamheten.

1.1 Övergripande mål

Det övergripande målet med Mini-Marias verksamhet är att motverka alkohol-, drog- och spelmissbruk bland ungdomar upp till 21 år. En viktig utgångspunkt för Mini-Maria är att nå unga människor i ett tidigt skede av risk- och missbruk för att förhindra att detta utvecklas till ett beroende samt att arbeta hälsofrämjande.

Alla ungdomar i målgruppen och deras närstående ska känna till att Mini-Maria finns och ha vetskap om vad de kan få hjälp med på mottagningen. Mottagningen skall även vara känd för de professionella och ideella som arbetar med ungdomar upp till 21 år; socialtjänst, skola, hälso- och sjukvård, frivilligorganisationer, polis m.fl.

1.2 Uppdraget

Mini-Marias huvudsakliga uppdrag är information, rådgivning och behandling vilket ska ske genom:

- Rådgivning och behandling i öppna former, utifrån den unges behov
- Samtal individuellt, med familj/anhöriga samt i nätverk
- Hälsofrämjande insatser

---

¹ Borås, Bollebygd, Ulricehamn, Tranemo, Vårgårda, Svenljunga, Herrljunga och Mark.

- Medicinsk behandling
- Konsultativa insatser
- Att komplettera befintliga resurser hos huvudmännen och arbeta i nära samverka med dessa
- Att arbeta med utåtriktat informationsarbete som syftar till att förmedla samlad kunskap (till ungdomar, föräldrar och professionella), om bland annat droger, trender i missbruksmönster och erfarenheter av rådgivnings- och behandlingsinsatser
- Utveckling av arbetsformer för tidiga och förebyggande insatser främst i form av sekundär och tertiär prevention. Den primära preventionen deltar Mini-Maria indirekt i genom sitt uppdrag att förmedla samlad kunskap.
- Utveckling av arbetsformer för att möta ungdomars familjer och sociala nätverk.

Allt arbete på Mini-Maria ska bedrivas utifrån evidensbaserad praktik vilket innebär att allt arbete som görs inom verksamheten utgår från

- Brukarens nytta, perspektiv och erfarenhet
- Beprövad erfarenhet inom professionen samt har stöd i vetenskap
- Gällande lagstiftning, riktlinjer och rekommendationer.

1.3 Målgrupp

Målgruppen är ungdomar som har utvecklat ett risk- eller missbruk av alkohol, narkotika, andra droger eller spel om pengar eller är i riskzonen samt deras närstående. För att nå ungdomar i början av ett riskbruk eller missbruk vänder sig verksamheten i första hand till ungdomar upp till 21 år. Verksamheten har ingen nedre åldersgräns.

1.4

Statistik över besökande ungdomars drogvanor är en del av Mini-Marias årliga arbete. Verksamhetens behandlingsresultat skall följas upp systematiskt.

2 Verksamhetens förutsättningar

2.1 Huvudmannaskap

Verksamheten vid Mini-Maria i Södra Älvsborg har två huvudmän. Västra Götalandsregionen och Borås Stad. Övriga kommuner inom samverkansområdet gör hängavtal med avtalsperiod på två år med Borås Stad. Vid behovsanalys och lokala förutsättningar ska VGR och Borås Stad tillsammans komma överens om hur de övergripande målen ska förverkligas.

Övergripande styrning leds av styrgrupp för Mini-Maria Södra Älvsborg genom Närvårdssamverkan med representanter från samtliga samverkanskommuner.

2.2 Ansvarsfördelning

Respektive huvudman har ansvar för sina specifika delar vad gäller ekonomi och behandlingsinsatser. Mottagningen skall av besökande unga med familjer upplevas som en mottagning där man kan få stöd med både den psykosociala och medicinska/psykiatriska delen av problematiken. På mottagningen skall teambaserat och tvärprofessionellt arbete runt den enskilde individen ske. Dock skall det finnas en tydlig ansvarsfördelning huvudmännen emellan.

Borås Stad tar huvudansvar för det psykosociala stödet genom service eller bistånd från hemkommunen samt nätverksarbete, enskilt samt familjeinriktat samtalsstöd samt familjeutbildning. Kommunen har även vidare huvudansvar för samverkan med polis och skola, verkställighet av ungdomskontrakt samt psykosociala utredningar och bedömningar.

Västra Götalandsregionen utför medicinska och psykiatriska bedömningar. De utför de sjukvårdande och hälsofrämjande insatserna såsom läkarbesök och medicinsk behandlingar, besök hos sjuksköterska och psykolog, samt ansvarar för och bekostar all provtagning.

Övriga kostnader och arbetsuppgifter delas lika mellan huvudmännen, t ex fordon, lokaler, utrustning, utbildning, mm.

2.3 Ledningsansvar

Respektive arbetsgivare har ansvar för sin personal och skall svara för att verksamheten har en personal- och kompetensstruktur som tillgodoser god vård- och omsorgskvalitet, hög patient/klientsäkerhet och främjar kostnadseffektivitet.

2.4 Personal

Borås Stad och Västra götalandregionen ansvarar för sin respektive personal och för att personalen har den utbildning och erfarenhet som krävs för att möta ungas behov och utföra de olika arbetsuppgifterna som förekommer. Medicinsk, psykologisk och psykosocial kompetens ska knytas till mottagningen och samverka i team. Både manlig och kvinnlig personal ska eftersträvas, liksom personal av olika etniskt ursprung. Arbetsgivaren svarar för att kontinuerlig kompetensutveckling sker för personalen.

2.5 Tillgänglighet och valfrihet

Alla ungdomar, närstående och samarbetspartners skall ha god tillgänglighet till Mini-Maria för att undvika köer. Arbetet på Mini-Maria i Södra Älvsborg skall utgå från en huvudmottagning i centrala Borås med öppettider varje vardag. Mini-Maria skall även erbjuda Närmottagningar i samtliga samverkanskommuner med öppettider minst en dag per vecka.

Första återkopplande kontakt skall ske inom en vecka. Ungdomarna eller familjerna ska själva kunna välja vilken Mini-Maria i Södra Älvsborg de vill besöka, oavsett kommuntillhörighet. I

de fall det finns andra verksamheter som kan tillgodose behovet är det den unge eller familjen som väljer vilken verksamhet hen vill vända sig till.

Det ska finnas lättillgänglig och lättförståelig information om verksamhetens öppettider och tidsbeställning. Verksamheten ska kunna nås per telefon under sina öppettider. Patienter ska kunna lämna återbud till besök via telefon eller internet.

2.6 Dokumentation och kvalitetssäkring

Alla insatser på Mini-Maria ska dokumenteras enligt gällande lagstiftning på området kopplat till respektive huvudman. Dokumentationen av verksamheten följer av det kvalitetssystem som huvudmännen beslutar skall gälla för att tillgodose uppföljningskrav, kvalitetssäkring och fortsatt utveckling av verksamheten.

3 Verksamheten vid Mini-Maria

3.1 Verksamheten

Verksamheten skall tillhandahålla en god och säker vård på lika villkor oavsett patientens kön, ålder, funktionsnedsättning, social position, etnisk och religiös tillhörighet eller sexuell läggning. Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för de enskildes värdighet. Verksamheten ska präglas av hög etisk medvetenhet.

Mini-Maria ska vara en lättillgänglig mottagningsverksamhet dit unga människor och deras närstående söker sig på eget initiativ eller blir hänvisade för att få råd, stöd och behandling. Verksamheten utgör ett komplement till samhällets övriga resurser. Lättillgängligheten ger möjlighet till tidig upptäckt och därmed tidiga och förebyggande insatser för att minska risken för beroende.

Verksamhetens uppdrag är inriktat på tidig upptäckt och behandling avseende risk- och missbruk. När det gäller psykisk ohälsa ska verksamheten behandla ungdomar och unga vuxna med lindrig psykiska besvär för att exempelvis förhindra att utvecklingsrisker övergår i allvarigare psykiska tillstånd.²

Personalen vid Mini-Maria skall identifiera, möta och behandla ungdomar med missbruksproblem. Ungdomar som söker sig till mottagningen ska kunna känna sig sedda, trygga och tillitsfulla i mötet med personalen och känna att deras frågor och problem blir respekterade och tagna på allvar.

Verksamheten skall präglas av helhetssyn på ungdomens och familjens situation – och även övrigt på socialt nätverk, privat och professionellt. Teamarbete och samverkan är grunden i arbetet. De tvärprofessionella teamen skall ha ett gemensamt förhållningssätt, men utifrån

---

² Det finns idag ingen vedertagen definition av vad som är lindrig, medelsvår eller svår psykisk ohälsa. Det dokument som VGR tagit fram och som verksamheten ska arbeta utifrån är "Regional utvecklingsplan" för barn- och ungdomspsykiatri" (RSK 341-2006). Till utvecklingsplanen har dokumentet "Riktlinjer för verksamheter som möter barn och ungdomar med psykisk ohälsa, störning och funktionshinder" tagits fram. Detta dokument tydliggör gränssnittet mellan olika vårdnivåer och utförare. Ytterligare riktlinjer som Mini-Maria har att följa är "Västbus reviderade riktlinjer 2012 – Gemensamma riktlinjer för kommunerna och regionen i Västra Götaland om samverkan avseende barn och ungdom med sammansatt psykisk/psykiatrisk och social problematik" (RS 574-2010)

olika grundutbildningar och perspektiv närma sig varje ung person och familj utifrån sin respektive kompetens. Arbets sättet är stödjande och utbildande. Arbetet skall bedrivas utifrån samarbete i team såväl inom mottagningen som ute i samhället.

Verksamheten skall utgå från lokala förutsättningar och ungdomars egna behov. Lokala skillnader i ungdomars levnadsförhållanden, omvärlds, droganvändning med mera bör tas i beaktande. Mini-Maria bör ha en stödjande roll i det drogpreventiva arbetet i sitt geografiska område.

3.2 Kompetens

De tvärprofessionella kompetenserna och team-baserat arbete är en av grunderna i Mini-Marias arbete. Grundkompetensen ska bestå av professionerna socionom, sjuksköterska, läkare och psykolog. För att kunna möta ungdomar utifrån deras behov och förutsättningar kräver uppdraget specifik kompetens om ungdomars sociala och psykologiska utveckling. Missbrukskompetens och ett beroende/-psykiatriperspektiv är nödvändigt för att förstå den grundläggande problematiken.

4 Samverkan

Mini-Marias samverkan, samarbete och samordning med andra insatser i samhället är viktig för att tillgodose ungdomars behov och ska utgöra en grund för verksamheten. Mini-Maria ska samverka med socialtjänst, skola, ungdomsmottagning, hälso- och sjukvård, frivilligorganisationer, polis m.fl i hela upptagningsområdet.

Mini-Maria bör sträva efter samlokalisering med ungdomsmottagningarna.

5 Verksamhetens insatser och resultat

Mini-Maria skall arbeta med ett kontinuerligt utvecklingsarbete/förändringsarbete i vardagen, som syftar till att förbättra verksamheten utifrån målgruppens behov.

Mini-Maria ska analysera och synliggöra sin kvalitet och sitt resultat för personal, brukare och omvärld. Verksamheten ska årligen lämna en verksamhetsbeskrivning till sina huvudmän.

Verksamheten skall följas upp utifrån olika perspektiv:

- Brukar- och medborgarperspektiv
- Verksamhetsperspektiv
- Personalperspektiv
- Ekonomiskt perspektiv